

תרומות במספרים גדולים

כל איש או אשת פילנתרופיה מושקעים בעשייה שלהם. מכירים אותה לפרטי פרטים. אולי גם מכירים ומודעים לעשייה במעגלים הקרובים אליהם. אבל וודאי לא פעם עולה שאלת התמונה השלמה – מה היקף הפילנתרופיה בישראל?

בשלב הזה, נצמצם את השאלה לפילנתרופיה של ישראלים בעלי יכולת – המשיאים **תרומות גדולות** שמעל 100 אלף ש"ח כל אחת. אלה עשויים להיות אנשים יחידים, חברות או קרנות המאגדות כעמותה או כהקדש.

הנתונים המקיפים המעודכנים ביותר שיש בידינו הם אלה אשר שימשו לפרסום **שנתון העמותות**, והם מבוססים על דיווחי העמותות אודות פעילותן בשנת 2018.

כמה כסף?

בסך הכל, בשנת 2018 התקבלו בעמותות, תרומות גדולות מישראל בסך כולל של 3.2 מיליארד ש"ח. יחד עם זאת היקף "הכסף החדש" קטן יותר (ראו בהמשך: **תוספות למיטבי לכת**).

למי?

רוב הכסף התקבל בעמותות חינוך ומחקר – 840 מיליון ש"ח, ובעמותות דת – 580 מיליון ש"ח. ואחריהן עמותות שירותי רווחה קיבלו כ-480 מיליון ש"ח, וגם עמותות תרבות ספורט ופנאי קיבלו כ-480.

כמה תורמים?

התרומות הללו התקבלו מ-2,645 תורמים גדולים שונים מישראל, שהשיאו בסך הכל 5,000 תרומות גדולות ל-2,130 עמותות שונות.

כמה גדולות התרומות הגדולות?

ובמילים אחרות – מהם טווחי התרומה? כמעט 90% מהתרומות הן תרומות של מתחת ל-1 מיליון ש"ח (אך כאמור מעל 100 אלף ש"ח). עוד 9% הן תרומות שנעות בין 1-5 מיליון ש"ח, וכמעט 2% מהתרומות (90 תרומות בדיוק) הן מעל 5 מיליון ש"ח כל תרומה! מבחינת הסכומים הכוללים של כספי התרומות, החלוקה בין שלושת הטווחים היא בגדול שליש-שליש-שליש (ראו תרשים).

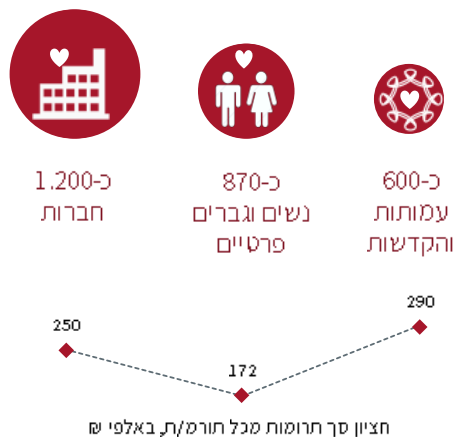
תרומות גדולות מישראל לפי טווח תרומה

מי תורם, וכמה?

מיהם 2,645 התורמים הללו? סודם שמור עם המוטבים ועם רשם העמותות... ככל הנראה שליש מתוכם הם אנשים פרטיים. עוד פחות מרבע הם עמותות והקדשות, והיתר (44%) – חברות.¹ מחצית מהתורמים היחידים השיאו כל אחד למעלה מ-172 אלף ש"ח תרומות גדולות; מחצית מהחברות התורמות השיאו כל אחת למעלה מ-250 אלף ש"ח, ומחצית מהתורמים שהם עמותה/הקדש (קרנות) השיאו למעלה מ-290 אלף ש"ח בתרומות גדולות (ראו תרשים).

תרומות גדולות מישראל לפי מקור

שיאנים

מבין התורמים היחידים, התורמת/השיאנית/ת תרומות בסך כולל של למעלה מ-67 מיליון ש"ח (לכמה ארגונים שונים). מבין החברות התורמות, השיאנית העניקה 134 תרומות גדולות לארגונים שונים בסך כולל של 235 מיליון ש"ח. ומבין העמותות/הקדשות, העמותה השיאנית העניקה 145 תרומות גדולות לארגונים שונים, בסך כולל של 106 מיליון ש"ח.

המוטבים הגדולים

"חוג יידי מרכז רפואי שיבא-תל השומר" היא העמותה שקיבלה את המספר הרב ביותר של תרומות גדולות מישראל: 62 תרומות בסך כולל של 28 מיליון ש"ח. אחריה, "מתן-משקיעים בקהילה" קיבלה 45 תרומות גדולות מישראל בסך כולל של 31 מיליון ש"ח.

¹ יתכן שכוללות כאן חברות לתועלת הציבור.

תוספות למיטיבי לכת

האם כל ה-3.2 מיליארד הם "כסף חדש"?

אז זהו שלא.

ניקה לדוגמה קרן היפותטית ששמה "בנדיבות". "בנדיבות" רשומה כעמותה. בשנת 2018 הקרן קיבלה תרומה גדולה אחת מפילנתרופית ישראלית, בסכום של 400 אלף ש. באותה שנה, "בנדיבות" נתנה שני מענקים לעמותות בתחום התרבות: מענק בסכום של 150 אלף ש לתיאטרון "כל העולם במה", ומענק בסך של 200 אלף ש לתזמורת "רעש נעים". בנתונים שלנו יופיע הדיווח של קרן "בנדיבות" על תרומה בסך 400 אלף ש שהתקבלה מתורמת יחידה בישראל (שהרי גם "בנדיבות" מדווחת לרשם העמותות); ויפיעו גם הדיווחים של העמותות "כל העולם במה" ו"רעש נעים" על תרומות בסך כולל של 350 אלף ש שהתקבלו מעמותה בישראל. לכן, למעשה "הכסף החדש" שנכנס הוא 400 אלף ש, ואילו יש לנכות את ה-350 אלף ש כדי למנוע ספירה כפולה.

כך בדוגמא, וכך בנתונים המצרפיים. מצד אחד, עמותות שונות אכן קיבלו בסך הכל 3.2 מיליארד ש מתרומות וממענקים בישראל. אולם, כאשר רוצים לגזור מתוך נתוני ההכנסות של התרומות את נתוני ה"כסף החדש" שנתרם על ידי גורמים פרטיים בשנה מסוימת, יש לנכות ספירה כפולה. ובמקרה שלנו, לאחר ניכוי ספירה כפולה בשנת 2018, התקבלו תרומות גדולות בסך של 1.9 מיליארד ש מיחידים ומחברות בישראל.

ובחזרה לתמונה השלמה

אז מה החלק של תרומות גדולות מתוך התמונה השלמה של פילנתרופיה בישראל? היקף התרומות הגדולות שהתקבלו שווה ל-26% מסך כל התרומות שהתקבלו מישראל (3.2 מיליארד ש, תרומות גדולות מתוך 12.3 מיליארד ש כלל התרומות מישראל). ובכל זאת, לא ניתן לאמר שכרבע מהתרומות הן תרומות גדולות. למה לא? כי התרומות הגדולות שהתקבלו בשנת 2018, שימשו בחלקן לרכישת ציוד ובינוי, ואילו נתוני כלל התרומות לא כוללים תרומות שניתנו לציוד ובינוי. כמו כן חלק מהתרומות הגדולות הוגבלו, וייעשה בהן שימוש רק בשנים הבאות. לעומת זאת, נתוני כלל התרומות כוללים גם נכסים ששוחררו מהגבלה, אשר חלקם התקבלו מתרומות בשנים קודמות. לא ניתן להעריך מי גבוה יותר – תרומות שהוגבלו השנה, או תרומות שכלולות בנכסים ששוחררו מהגבלה השנה. כך שלמעשה לא ניתן לאמוד במדויק את חלקן של תרומות גדולות מכלל התרומות שניתנו בשנה מסוימת.

האם יש דמיון בין היעדים של תרומות גדולות ובין היעדים של כלל התרומות?

התפלגות התרומות הגדולות לפי תחומי פעילות דומה למדי להתפלגות כלל התרומות. כלל התרומות מישראל מתקבלות בעיקר בתחומים: דת, חינוך ומחקר, שירותי רווחה ותרבות, ספורט ופנאי. ההבדל המשמעותי ביותר בין התפלגות תרומות גדולות (ראו מעלה) וכלל התרומות, הוא שהחלק הגדול ביותר של כלל התרומות לא הגיע לעמותות חינוך ומחקר, אלא לעמותות דת (24% מכלל התרומות, בהשוואה ל-18% מהתרומות גדולות).

מאת: דר' אסנת חזן

